

Viktig og vanskelig å være synlig i mediene

Journalisters oppgave er ikke å speile virkeligheten, de skal være kritiske – og det går en gang imellom ut over tannlegene. Dette uttaler forskningsadjunkt Peter Bro fra Institut for Journalistik ved Syddansk Universitet i en artikkel av Trine Garner: «Medierne og den store stygge tandlæge» i Tandlægebladet nr. 3. Ifølge ham er det «journalistens oppgave å stille seg på borgerens side. Tannlegen er autoriteten, både i forhold til pasientene og personalet på klinikken. Og da journalistikken ofte handler om å stille ut autoriteter eller makthavere, så er det en god historie hvis tannlegen ikke oppfører seg ordentlig eller tar for mange penger for sine tjenester». Rasmus Jönsson, lektor i kommunikasjon, sier i samme artikkel at journalisten ofte har besluttet hvilken historie han vil fortelle innen han intervjuer partene i en sak. Rollene som helt eller skurk er tildelt på forhånd, og det er sjelden partene kan forandre historien slik at den får et annet budskap enn planlagt av journalisten.

I vår mediehverdag er dette nyttig å ha i mente både når man leser aviser, hører på radio eller ser på nyheter eller andre program på TV. Ikke minst gjelder det ved de såkalte forbruker- og «grave»programmene som «TV 2 hjelper deg», FBI og Brennpunkt. Å stille opp for hyggelige journalister som kanskje bruker en dag på å intervju og filme, for så å bli presentert på skjermen med en setning eller to, som i tillegg kan være kryssklippet eller tatt helt ut av sin sammenheng, og hvor alle nyanser eller forbehold er utelatt, kan være en frustrerende opplevelse. Og journalisten er suveren når det gjelder hva han velger å sitere. Et Brennpunkt-program om amalgam fra 1998 er et klassisk eksempel på et program der temaet var kryssklippet, forenklet og vinklet til det villledende.

I den senere tid har tannlegenes priser, både den generelle prisøkningen og sammenligninger mellom tannlegers priser for ulike tjenester, vært mye omtalt i mediene. Det siste temaet var senest presentert som et innslag i «TV 2 hjelper deg» i desember. Dette programmet førte til at den sakkyndige som uttalte seg på vegne av Oslofakultetet, ble innklaget for Etisk råd fra to lokalforeninger og én praksiseier. Men det førte også til et nyttig og godt besøkt diskusjonsmøte i Oslo Tannlegeselskap, omtalt på side 284 i dette nummeret av Tidende. I denne saken gjaldt diskusjonen blant annet i hvilken grad NTFs etiske regler gjelder for en sakkyndig oppnevnt av fakultetet – om at man skal «kontakte angjeldende kollega» før man uttaler seg faglig om en sak – og dessuten i hvilken grad man som sakkyndig kan uttale seg om kollegers motiver for å foreslå en behandling.

Det er grunn til å anta at de tre minuttene sending på TV 2 har vært en stor belastning for alle de involverte tannlegene. Det har vært nevnt på lederplass før, og jeg vil gjerne gjenta det: De av oss som ikke kommer i medienes søkelys bør kanskje være noe mildere i dommen over kolleger som tar belastningen med å stå frem. Som fag- og foreningsmennesker ønsker vi at mediene bringer korrekt og positiv informasjon om faget og standen. Det trykte ord og det vi sier skal være uangripelig, og det skal ikke komme i konflikt med våre etiske regler. Men journalister er som oftest ikke interessert i å bringe solskinnshistorier, de vil gjerne sette saken på spissen og ha konflikter. Hvis vi som kolleger henger oss for mye opp i detaljer og uheldige vinklinger ved uttalelser, kan mange skremmes fra å delta i debatten. En provoserende overskrift eller vinkling av stoffet vil nettopp kunne skape engasjert og avklarende diskusjon. Og

vi trenger diskusjoner og konstruktiv debatt for å komme videre.

Når dette er sagt, må det også sies at mediebildet hva angår tannleger, tenner og tannhelse totalt sett er positivt. På foreningens nettside er det daglig presseklipp fra så vel riksdekkende som lokale medier, og både faglige spørsmål, tannhelse og tannhelsepolitiske temaer blir tatt opp.

Og omtale i mediene er viktig, ikke minst helsepolitisk. Det er blant annet vist at det er sammenheng mellom medieoppslag og spørrevirksomhet i Stortinget. Vi må informere aviser og kringkasting om viktige faglige og standspolitiske spørsmål, og vi må også akseptere at dekningen ikke alltid skjer fullstendig på egne premisser. Men det er lov, og det er nyttig å be om å få lese eller å få opplest egne uttalelser før de blir publisert hvis man blir intervjuet. Og det er også lov å be om få ringe tilbake dersom man blir oppringt for å uttale seg i en sak. Man behøver ikke gå rett på «lufta».

Nylig er det også introdusert en «mottakerplakat» som skal være publikums svar på journalistenes «vær var-som-plakat» og redaktørenes «redaktørplakat». Ifølge Dagsavisen den 13. mars er denne plakaten ment som «oppfordring til å være kritisk mediebruker og en anmodning om å vurdere budskap, virkemidler og skjulte og åpne kilder når du leser en tekst, ser et TV-program eller lytter på radio». Ofte vil de som kjenner en sak fra innsiden, ikke kjenne seg igjen i det som blir presentert i mediene. Som seere og lyttere er det viktig å være klar over dette, og ikke uten videre akseptere alt som objektiv informasjon og Sannheten.

Gudrun Sangnes